

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Reiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

P. n. naročnike našega lista, kateri so še z naročnino za drugo polleto na dolgu vljudno vabimo, da o pravem času naročnino dopošljejo.

Opravništvo.

Spisje v ljudskeji šoli.

Spisal Fr. Praprotnik.

(Dalje.)

Prvo tako svojstvo je temeljito znanje jezika. Povsod velja načelo, da mora človek to, kar hoče druge učiti, sam popred dobro znati; le pri nas se to ni obveljalo, le pri nas se še vedno misli, da je mogoče druge učiti jezika, ne da bi ga dotičnik sam dobro umel. Temeljito znanje jezika moralo bi se tirjati od vsakega, ki je poklican da druge poučuje in odgojuje. Bolj ko je učitelj v jeziku izobražen, boljši bode nja pouk, in tem večji in lepši nja vspehi pri učenceih. Kdor pa se ob vsako besedo spotiče, besede napačno izgovarja in naglasuje, nepravilno govori, se vsak čas proti duhu jezika pregreši, tisti svojih učencev za ta nauk gotovo ne bode ogrel. Učence pa je treba za uk ogreti, kar se bode brezdvomno zgodilo, ako učitelj jezik dobro pozna po nja duhu, ako so mu jasni nja slovnični zakoni, na kojih sloni in po kojih se dalje razvija; zgodilo se bode to, ako nadalje dobro pozna duševne proizvode v tem jeziku, ako se je preučil slovstvo v tem jeziku. Iz tega pa sledi, da ni dovolj pred šolo slovnico pogledati, ali pa tu in tam kak časnik brati; kdor tako misli in tako ravna je pomilovanja vreden, bolj pa še njegovi učenci. Kdor ne pozna našega, da si skromnega, pa vendar tako lepega in nežnega slovstva, kdor se ni iz nja napil premilega in krepkega jezika in se ni iz naših pesnikov in pisateljev navzel pravega domačega duha, njemu ostane jezik tuj, on ne bode nikdar s posebnim vspehom upljal na svoje učence. Od tistih učiteljev pa, kateri niti toliko zmožnosti in izurjenosti v jeziku nimajo, da bi zamogli le nekoliko strani pravilno napisati, kateri za vsak spis še le iščejo formularov po knjigah, kateri so še sè slovnico v vedni borbi, kojim še branja v berilu delajo težave, od takih učiteljev pa rajši ne govorim. Kako taki učitelji v šoli govoré je res goropadno!

Povsod zapaziš neko boječnost, nesigurnost v govoru, nepravilnost v izrazu; tu zmanjka besede za ta ali uni pojem, vzame se kar tako meni nič tebi nič tujka, ali pa kak zveržen ptičji mišji izraz; o pravilnosti govora ni duha ne sluha, vse je zmedeno, spakedrano, skrpano! Pri takem pouku ostanejo učenci mlačni, in kdo se bode čudil, da kažejo v vsem svojem duševnem življenju neko prav zatelebano neokretnost. Drugod se že povsod držé načela, da se mora vsak javen govor govoriti v pravilnej in izbranej besedi, le pri nas še to ni prodrlo, le pri nas se še vedno najlepši, najsvetejši nauki razlagajo v narečju, v koje jih je mnogo prav zaljubljenih. Pokojni Slomšek je dejal, da ga nikdar bolj sree ne boli, nego če sliši, kako se najnežnejši nauki podavajo v grdo spakedrani besedi, ter je dosledno tudi že takrat tirjal od posvetnih in duhovskih učiteljev, da se pri pouku izključljivo le pravilnega jezika poslužujejo, kakor je od njih tudi tirjal znanje pismenega jezika*). Da je bil v tem na pravem potu, pač nihče ne bo dvomil. Učenci ravno po govoru učiteljevem silno veliko v jezikovem pouku pridobé, njih ušesa se pravilni besedi privadijo. Da pa od izurjenosti v govoru do lepe besede v pismu tudi ni daleč, je gotovo vsakemu jasno.

Kjer v šoli ni lepega, pravilnega govora, kjer je šola prave „rovtarske Atene“, tam bodo tudi otroci po rovtarsko govorili in pisali!

Ako tedaj želiš in to kot pravi učitelj moraš želei, da si bodo tvoji otroci, jezik, kolikor je mogoče prisvojili, ga umeli v govoru in pisavi, in kar je posebno povdarjati, da bodo ta jezik v besedi in pismu lahko rabili, bodi jim sam živi izgled, prisvoji si sam jezik temeljiteje ko moreš, prečitaj nja slovstvo, napij se nja duha, govori vselej in vsakokrat pravilno. Tudi tukaj velja pregovor: besede mičejo, izgledi pa vlečejo. Kakor bodo učenci tebe slišali, tako bodo govorili sami. Otrok rad posnema in mora posnemati, jako važno je le, kaj se mu v posnemo ponuja.

Ako si v jeziku dobro podkovan, potem bode tudi tvoj slovnični pouk na izomiko jezika silno upljal. Slovnični pouk potem ne bode osamljen, ne mrtev, kakor je to tolikrat opaziti, ampak on bode z drugimi predmeti v tesni zvezi ostal, on bode pouk oživiljal, marsikaj razjasnil, ter bode stavil trden temelj jezikovnemu uku. Kako dolgočasna je vendar šola, kako pust in duhomoren pouk, kjer se slovničea le radi slovniice tolmači, kjer ona osamljena tava sem pa tja, namesto da bi vse prešinila, okrepila, in utrdila. Do takega pouka dobé učenci nek gnjus in zoprnost, postanejo dremavi, raztreseni in ni jim hujega, nego je ta predmet. Kdo se še ne spominja, kako so nas nekdanj mučili s to neslano stvarino, ne da bi bili opazili, kako vse to phanje učencem celo ni nič koristilo.

Res da je slovničen pouk težaven, ker je med vsemi predmeti najbolj abstrakten, zato je pa tudi učitelju toliko bolj skrbeti, da ga tako uči, da zgubi svojo zvnajno robato skorjo. Ako to ve in zna, potem bode zginil strah pred slovničnim poukom. V elementarni šoli mora biti namen slovničnega pouka edini le ta, da se po njem učenci privadijo pravilni besedi v besedi in pismu.

Metoda pouka zahteva, da učitelj v šoli kolikor mogoče malo, učenci pa mnogo govoré. Po mnogih vajah v govoru se učenci polagoma tako nekako

*) Žalibog, da se dandanes na Slomška tako malo oziramo!

sami ob sebi privadijo pravilnemu jeziku; ako pa vedó pravilno govoriti, jim gotovo tudi ne bode pretežavno pravilno pisati. Prvo, kar se bode toraj od učencev tirjalo je, da vsak odgovarja vedno v polnih stavkih, da poda celi popolnoma umeven, ne preskrčen odgovor. Poleg tega se bodo vpeljale še posebne vaje v govoru. Take vaje so memoriranje in prednašanje poetičnih in prozaičnih komadov. Te vaje so potrebne in koristne in dobro je, ako se jim vsak teden vsaj po ena ura odloči, ako ne več. Te vaje ostanejo pa brez vse cene in veljave, ako niso drugega, nego prazno blebetanje dostikrat celo neumljivih besed. Branja v memoriranje naj se umno odberó, gledati je na njih obliko in vsebino; potem pa se morajo tako na pamet naučiti, da se učence vglobi v nja vsebino ter to vsebino potem tudi pri memoriranju izrazaže. Le premišljeno urejeno memoriranje je koristno, le tako hasni posamezniku, kakor drugim, le tako zamore služiti tudi spisju. Da se pa učenci z ukom ne preobložijo, naj se dotična branja v šoli s pripomočjo učitelja memorirajo, kar je tudi vse radi tega potrebno, ker učenci dostikrat ne vedó, kako se naj to vrši. Jako dobro je tudi, ako učenci včasih vstopijo pred druge, ter to po svojem pripovedujejo, kar so čitali. To jih bolj vtrdi v zaupanju v svojo moč, ter jim odvzame tudi strah pred drugimi očitno govoriti. Vse te vaje pa ne smejo biti osamljene, temveč morajo biti z drugimi predmeti v tesni zvezi.

Jako imenitno je nadalje vprašanje, o čem naj otroci pišejo, ali predmet, ki se naj v spisje uporablja. Človek bi mislil, da o tem ne more biti nobene dvombe, vendar so pa tudi tukaj misli jako različne. Nekoji pravijo le to, drugi le to! In vendar pravi odgovor na to ni težaven! O čem naj učenec piše? Gotovo le o tem, kar že zna. Kaj drugega od otroka tirjati, bil bi velik pedagogičen pregrešek in nja nasledek, bi se takoj prikazal, kajti bi otrok navadno ničesar ne napisal. Od učenca v elementarni šoli zamoremo le to tirjati, kar je že vse vsprejel, in tudi v dobro prebavil, od njega se zamore tirjati le oblika za misli, katere smo mu že podali. Od učenca v ljudski šoli tirjati, da producira tudi misli, se bode le redkokedaj in to v prav pičlej meri zgodilo in še to le v najvišjem oddelku. Oblika je tedaj pri učencih v elementarnih šolah glavna reč, le to mora učenec najti za duševno blago, katero si je že popolnoma prisvojil.

Učitelj se bode toraj pri spisju vedno naslanjal na učenca duševno lastnino, le iz nje mu bode zajemati, le njo bo v spisje uporabljal. Način pa po katerem se ima to goditi, tega tukaj dovolj pojasniti ne moremo; kajti, ko bi hoteli to vsestransko razpravljati, tedaj bi nam pod roko narasla cela knjiga. Le toliko pa rečemo, da se malokje učiteljeva spretnost bolj jasno kaže nego ravno v tem, kako ve razno tvarino učencem v spisje prirediti.

Kakor se učenci raznih predmetov učé, tako se bodo morale tudi spisne vaje tako vrediti in voditi, da niti eden teh predmetov ne ostane po vsem izključen; učence naj svojo moč povsod poskusi. Da pa nekateri predmeti že po svoji vsebini več gradiva k pismenim vajam podavajo, ko drugi, to je istina; razboren učitelj tega ne bode spregledal, ter bode tudi temu primerno postopal. Pazil bode pa vedno, da ves pouk v spisju tako vodi, da se bode v njem vsa šola odsevala.

Nekatere najnavadnejše oblike spisov so: popisi in opisi raznih reči, prikazni, stanov bodi si iz katerega predmeta koli. Te vrste spisi v ljudskeji šoli radi svoje raznovrstnosti že sami po sebi prevladujejo.

Pripovedi, kakor pravljiice, pripovedke, prigodbe, basni, itd. imajo pri spisju važno mesto.

Pa tudi kratki življenjepisi, zgodovinske in značajne slike, primeri, pri-spodobe, letniki, dnevniki, itd. se bode vmes izdelovale.

Posebno imenitnost imajo potem v praktičnem življenju raznovrstna pisma, zato bode šola to stran spisja posebno skrbno gojila. Otroci se naj učijo izdelovati vsa poslovna pisma, račune, gospodarske zapisnike, priprosto knjigovodstvo, izpiske, naznanila, svedočbe, potrdila, pobotnice, dolžna pisma, reverze, oporoke, telegrame, razne napise, itd. Da se tudi branja v berilu, prozaična in poetična dajo prav raznovrstno v spise vaje uporabiti, nam pač ni treba še posebej omeniti, vsaj ga vendar ni dneva, da bi tega vsak učitelj sam ne skusil. *)

O tako zvanih poslovnih listih se nam potrebno dozdeva, da še posebič spregovorimo. Potem kar smo zgoraj rekli, da naj otroci le to pišejo, kar že dobro vedo, kar so morebiti sami opazovali ali doživeli, kratko, zmirom le iz svojega duševnega okrožja, potem načelu bili bi poslovni listi iz šole skoraj da ne izključeni. In res so se tudi že pojavili glasi, ki to naravnoč zahtevajo. Vendar pa pri tem ne smemo pozabiti življenja in njegovih potreb; življenje pa ravno te spise tako kategorično od vsakega zahteva, da tega glasa nihče preslišati ne more. Med tem ko se bode malo učencev še v poznejšem življenju ukvarjalo s popisi, pripovedmi itd. srečevali jih bodo poslovni listi pri vsakej stopinji. Ako bi se tedaj učenci v teh spisih celo nič ne poučili, bilo bi jim to v poznejših letih jako na kvar, in bili bi se jako slabo na javno življenje pripravili. Vse kar protivniki teh spisov navajajo, kakor njih dolgočasnost, mrtvost, itd. zdrobi se v nič pred praktičnem življenjem, katero te spise z vso strogostjo tirja.

Naravnost smešen je pa ugovor, da otrok naj ne piše oporok, češ, da se otrok, v katerem vse živi, naj ne plaši z mislijo na smrt. Mi nismo tega mnenja, da bi tak spis otroka le količakaj plašil, da bi mu le trohico odvzel nja naravne veselosti, kajti otrok smatra tak spis, kakor vsakega drugega in mu niti na misel ne pride poleg se strašiti sè smrtjo. Ta ugovor je tedaj popolnoma ničén. Več ima za se drugi ugovor, namreč, da se otroci po teh spisih silijo v tuje, jim še neznane razmere, in da to slabo upljiva na njih resničnost in odkritosrčnost, da otroci tako zgube nekaj svoje otročje milobe. Mogoče, da je to res, mislim pa vendar, da morajo tukaj še vse druge reči sodelovati, nego samo spisovanje kake pobotnice.

Najpotrebnejši in v življenju najnavadnejši spisi so pa listi ali pisma. Gotovo ga ni človeka, da bi ne pisal liste, samo da ga zna. Zato je v šoli ta oddelek spisja posebno vstrajno voditi. List pisati je ravno tako težko, kakor lahko. Kdor se je tega učil, tistemu to ne dela nikakih težav, kdor pa ne, tisti ne spiše lista za celi svet. Obče se pa mora reči, da bode človek,

*) Popotnik z l. 1880 str. 147 nam kaže nekoliko vzgledov, kako je mogoče berilo izpremenjati.

ki se je v spisju dobro poučeval, tudi vsak list brez težave napisati vedel, nasprotno se pa v spisju slabo poučen nekaj časa ukvarja, končno pa vse vkup odloži.

Po listih nas destikrat drugi sodijo, sklepajo o naši omiki in našem značaju. In se li ne oveselimo lista z dostojno obliko, nasprotno pa, nas li ne zgrabi nevolja dobiti v roke list, kojega oblika je brez vse dostojnosti; li ne omilujemo dotičnega pisca, da se je v svojem življenju tako malo naučil?! Žalibože, da se takih pisem dandanes še mnogo piše, in to storé celo učenci iz najnovejšega časa, kar priča, da se v šoli v tej stvari niso dovolj poučili. „Lepo in pravilno pisan list dela čudeže, pravi E. Polko, pogreški v obliki in nemarnost v sestavi nam je pa ravno tako zoperno, kakor grda in smešna obleka“.

Potrebno je toraj, da se učenci v pisavi listov tako dolgo vadijo, da so si njih obliko do dobrega prisvojili. Natančno morajo biti podučeni o zvonajni obliki listov, o papirju, o pisavi, o naslovih, začetku in sklepu pisem, o napisih, kratko o vsem, kar je z listi v kakeršni koli dotiki. Gledé oblike se da pač to vse v šoli doseči, samo če je učitelju volja in ako hodi po pravem potu. Da si pa učenci zvonajno obliko listov še bolj zapomnijo, naj o večih počitnicah, kakor o božiču, veliki noči, binkoštih napišejo list doma, ter ga potem pravilno zloženega v šolo prineso.

Kake lastnosti pa naj ima slog ali stil, v katerem se učenci vadijo svoje naloge izdelovati? Po naših mislih je tirjati, da je slog pravilen, lep, jasen in krepak. Pravilen je slog, ako se zaporedoma, logično snuje misel iz misli; ako misel misel podpira, ako se druga na drugo ozira, druga na drugi sloni. Ako pa misli med sabo skoraj v nikaki zvezi niso, tedaj rečemo, da dotičnik otrobe veže. Lep je slog, ako se vsaka misel izrazi v pravilnej in izbranej besedi. Jasen je slog, ako se pové vse tako točno, razločno in določno, da spis vsak umé, da ni nobene dvombe, kaj se hoče povedati. Krepak je slog ako je vsaka beseda na svojem mestu, ako ni besede več, nego jih je treba, ako se varujemo vsega praznega besedičenja. Če se pa beseda kupiči na besedo, ako besede tako rekoč misli vdušijo, tedaj je slog meglen, vetrnjačast, nejasen, rekli bi nekako nadut in zoprn izobraženemu človeku.

(Dalje sledi.)

Kronika

Ljudske učilnice pri D. Mariji v puščavi.

(Nadaljevanje.)

Izmej odličnih mož,

ki so tukajšno šolo s svojim pohodom počastili, se mora imenovati pokojni knez in škof lavantinski, prevzvišeni vladika Anton Martin Slomšek, ki je dne 4. junija 1860. l. tukaj birmoval. Pri tej priložnosti obiskal je tudi šolo. Vendar ni bil zadovoljen s poučenimi vspehi, zlasti ne z veronaukom. Uzrok temu je bil, da takratni kurat radi visoke starosti ni mogel uspešno poučevati.

Dne 16. septembra 1865 je pa njegov naslednik tukaj birmal, ter je pri tej priliki obiskal tudi šolo.

II. Nova šolska doba.

Če tudi je avstrijska vlada od časov Marije Terezije s hvalevredno pozornostjo šolstvo pospeševala, kar svedočiijo premnoge šolstvo zadevajoče naredbe in ukazi, tako so morala vendar še desetletja preteči, preden se je pomen ljudske šole povsem uvidel in obče pripoznal. Še le v zakonu z dné 25. maja 1868 in 14. maja 1869 so se vekovečna načela odgoje in pouka jasno in očitno izrekla. Po dejanski izvršitvi tega zakona se je šolstvo popolnoma preustrojilo. Po vsej pravici toraj rečemo, da je z nja proglašenjem prenehala stara šolska doba, ter se pričela nova, katere sveta naloga je in bode, da po natančnem, vestnem in odkritosrčnem dopolnjevanji postavnih določeb ljudstva povzdigne do iste stopinje v občeji človeški omiki, katero tirja napredno življenje našega časa.

Šolska oblastva.

Po § 1. zakona z dné 25. maja 1868 pripada nadzorstvo in vodstvo vsega šolstva državi, katera to po svojih postavno poklicanih organih izvršuje. Le verski pouk in verske vaje še tudi nadalje dotične verske družbe oskrbujejo, vodijo in neposredno nadzorujejo.

Da prevzamejo vodstvo vsega šolstva, vpeljali so se po § 10 imenovanega zakona v vsakem kraljestvu in deželi:

- a) deželni šolski svet, kot največje deželno šolsko oblastvo;
- b) okrajni šolski svet, kot šolsko oblastvo za vsaki okraj;
- c) krajni šolski svet za vsako posamezno šolo.

Šolska oblastva se ustanové.

Visoki deželni šolski svet se je po naznanilu visoke namestnije z dne 10. jul. 1869 šte. 1. dné 10. julija 1869 ustanovil.

Okrajni šolski svet pričel je svoje delovanje dné 1. oktobra 1869. leta.

Krajni šolski svet se je ustanovil početkom 1. 1870, ter je takoj po ustanovitvi tudi vsa opravila od cerkveno-šolskega opravnega odbora prevzel.

Tukajšni okrajni šolski svet sestoji iz 5 od občinskih zastopov voljenih udov in sicer dva iz Činžata, in po 1 iz Kumena, sv. Lovrenca in Rottenberga; nja udje so nadalje vsakčasní nadučitelj, župnik in šolski ogleda. Po vsem šteje tedaj krajni šolski svet po 8, oziroma po 9 udov.

Volitve krajnih šol. svetov.

1. Dan volitve neznan; Fr. Witzmann, navadno Prodner, načelnik.
2. Dne 27. decembra 1872; Jožef Kormann, posestnik v Rutí, načelnik; Anton Gassner, posestnik in pekar, namestnik.
3. Dne 27. jan. 1876. Jožef Kormann, posestnik v Rutí, načelnik, Anton Gassner, posestnik in pekar, namestnik. Ker je 1. 1878 Jožef Kormann načelništvo odložil, se je za ta čas Anton Gassner v načelnika odbral.

4. Dne 20. jun. 1879. Anton Gassner, posestnik in pekar, načelnik Simon Kline, posestnik v Činžatu, namestnik.

5. Dne 27. oktobra 1881. Anton Gassner, načelnik, Simon Kline, posestnik v Činžatu, namestnik.

Šolsko nadzorstvo.

Neposredni nadzor vsega pouka izročen je deželnim in okrajnim šolskim nadzornikom. Prvi so udje deželnega šolskega sveta. Njih dolžnost je, da v deželnem šolskem svetu poročajo o stanju šolstva in da vsako šolo vsaj vsako tretje leto obiščejo. Prvi deželni šolski nadzornik na Štorskem je bil za povzdigo ljudskega šolstva jako zaslužni mož Anton Klodič, vitez Zabladovski. Leta 1874 preselil se je kot deželni šolski nadzornik za Primorsko v Trst. *)

Njega je nasledoval l. 1874 Janez Aleksander Rožek.

Okrajni šolski nadzorniki nadzorujejo šole v posameznih okrajih, so udje okrajnega šolskega sveta in morajo vsako leto jedenkrat, po okolščinah tudi večkrat, vsako šolo obiskati, o njej pri okrajnem šolskem svetu poročati, ter še natančno poročilo deželnemu šolskemu svetu odposlati.

V šolskih okrajih Mariboru, Slov. Bistrica in sv. Lenard bili so dosihdob okrajni šolski nadzorniki:

Fr. Furek, ravnatelj ljudske šole v Münzgrabnu v Gradcu 1869 — 1870;

Janez Dominkuš, profesor na učiteljsišču v Mariboru 1870—1873;

Franc Robič, profesor na učiteljsišču v Mariboru od 1873 do sedaj.

Krajni šolski ogledi.

Krajni šolski ogleda ima dolžnost, da v sporazumljenju z učiteljstvom po svoji moči pospešuje šolski pouk.

Tukaj so bili krajnimi šolskimi ogledami imenovani:

Jakob Kellner, tržan pri sv. Lovrencu do 1872. l.

Anton Gassner, posestnik in pekar od 1872 do sedaj.

Šolsko okrožje.

Šolsko okrožje in župnija sta enako velika. Vendar se drvarji na Pohorju, kateri so po 2—3 ure od šole oddaljeni, ne morejo siliti, da pošiljajo otroke semkaj v šolo.

K šolskemu okrožju puščavskemu pripada občina Činžat štev. 1—32 z Ruto štev. 36—56; del. Rotenberga hiš. štev. 1—17, 86, 88; del sv. Lovrenca hiš. štev. 69—83.

Šolsko okrožje, ki je z župnijo enako veliko, meji proti severu, severozahodu in severoizhodu na Dravo, katera od Kapusovega jarka do železniškega čuvaja nižje tunela okolj Šturmovega nosa se vijoča dobro poldrugo uro ob svojem desnem bregu puščavsko zemljo obliva. O tunela se vije meja bolj ali

*) Ant. Klodič je tudi slov. pisatelj. Mej drugim je spisal prav mično igro „Materin blagoslov“, katere odlomek najdeš v 3 berilu.

manj ravno proti vrhu planine, gre nekaj časa po slemenu Pohorja, ter krene potem zopet navzdol za nekim potokom, ki se pod Trnekom v Radolno izliva. Od tod dela mejo potok Radolna do tovarnice; tam pa se zavije severozahodno proti okrajni cesti, potem pa gre severozahodno zadi za Spodnjim trgom (Kurja vas) proti Slepnici; od tam gre za Purgarjevim jarkom do vrha Rotenberga, od koder krene zopet navzdol za Kapusovem jarkom do Drave.

Svet je večidel gorat. Pohorje in nja razrastki (Kumen, Ruta, Rotenberg) razširjajo se po župniji. Od ravnin se razširja ena ob desnem bregu Rečice, druga pa med Radolno in Rečico.

Vasi so v okrožju le dve, Činžat in Spodnji trg (Kurja vas). Večina kmetov prebiva na samotah. Nekatera posestva so tako obširna, da imajo njih posestniki lovsko pravico po svoji zemlji.

Nadmorska višočina sveta v puščavi znaša 300—1200 m.

Zemljo napaja premnogo potokov in studencev, kateri si svoje vode po gostih lesih nabirajo.

Izmej potokov imenujemo Radolno, katera iz Planinke pridere ter okrog cerkve se vijoča drvi proti Dravi. Rečica ima to znamenitost, da se, prihrušivša iz Planine pri Rečnikovi lesoreznici razcepi v tri rokave, kojih eden teče tik pod Kumenom, drugi pa skoz vas Činžat v Radolno, tretji pa se zavije proti Falskemu gradu ter se izteka v Dravo.*)

Obnebjje je prav planinsko. Dasi včasih vročina hudo pritisne, je obče vendar bolj hladno. Šolske izbe kurijo se navadno po celih 6 mesecev.

Da-si je več hiš čez 8 km. od šole oddaljenih, tako to vendar šolskega obiskovanja preveč ne ovira. Zlasti pa otroci premožnejših kmetov kaj marljivo in pridno šolo obiskujejo. Po zimi, kadar zapade sneg, in se po potih in cestah naredi mnogo ledu, prihajajo v šolo s krampižljami na nogah. Neredni obiskovalci šole so navadno le — po letu in po zimi — otroci gostačev in kočlarjev.

Všolani so tudi nekateri drvarji vrh Pohorja, ki se pa radi prevelike oddaljenosti, 3—4 ure, ne morejo siliti, da bi pošiljali otroke v šolo.**)

Šola se razširi.

Dne 20. maja 1872. l. predložil je takratni načelnik kraj. šolsk. sveta Franz Witzmann slavnemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu prošnjo, da pri visokem dež. šolskem svetu nasvetuje, da se enorazredna šola v dvorazredno razširi. Visoki deželni šolski svet je z odlokom z dne 11. jul. 1872 štev. 402 v to privolil, ter je ob enem tudi podučiteljsko mesto z nova sistemiziral. Visoki deželni odbor pa je z odlokom z dne 6. avg. 1872 štev. 459 naznanil, da bode plačo za novoustanovljeno podučiteljsko službo še v teku leta odkazal.

Na šolsko izbo se postavi nadstropje.

Že l. 1857 ko se je šola in duhovnišče z novega stavilo, so ljudje zahtevali, da se celi hram pozida z enim nadstropjem, nekaj, ker bode tako

**) Napačno mislijo nekoji, da sta Rečica in pa nje rokav tekoč proti Dravi, kojega Lamprehtov potok nazivljajo, dva različna potoka.

**) Podoba 2 ti kaže šolsko okrožje po zemljevidu gen. štaba narisano.

hram dobil mnogo lepše lice, drugič pa je tudi mogoče, da se sčasoma nabere toliko otrok, da bode treba dveh šolskih izb. Vendar se je to zahtevanje v Gradu naravnost odbilo, češ, da je premalo za šolo sposobnih otrok. Podjetnik zgradbe, Jožef Walcher, je tudi dejal, da tirja stavljenje drugega nadstropja na prizemeljsko šolsko izbo le 500 fl. Ako bi se bilo tedaj takrat v to privolilo, prihranila bi si bila občina svojih 2500 fl.

Že čez 10 let se je kazalo, da bode druga šolska izba neobhodno potrebna. Ker se je v novem šolskem zakonu izrekla 8 letna šolska dolžnost, naraslo je število otrok toliko, da jih ni bilo več mogoče v eni izbi uspešno poučevati. Krajni šolski svet se je toraj v seji dne 31. marca 1871. l. o razširjanju šole v dvorazredno natančno posvetoval, ter je enoglasno sprejel dotični nasvet, kateri se je potem okrajnemu šolskemu svetu v nadaljno obravnavanje predložil in priporočal. Le-ta je dne 27. novembra 1871. l. kraju. šolsk. svetu ukazal, da preskrbi potrebne prostore za drugo šolsko izbo.

Ker pa ni bilo mogoče druge šolske izbe v najem dobiti, sklenil je okr. šolski svet v svoji seji dne 11. aprila 1872 enoglasno, da se na prizemeljsko šolsko izbo postavi nadstropje; tako se bode pridobila druga šolska izba in tudi stanovanje podučiteljevo. Načelnik pa se je poobstil, da preskrbi vse za stavbo potrebne reči, kakor stavbeni črtež v dveh izvodih in pa proračun vseh stroškov.

Dne 20. maja 1872. l. predložil je načelnik šolsk. sveta okrajnemu šolskemu svetu prošnjo, da se dovoli stavljenje nadstropja na prizemeljsko šolsko sobo.

Okrajni šolski svet se je dne 25. maja 1872 s posebno ulogo obrnil do stavbenega urada, naročivši mu, da nameravano zgradbo do dobrega presodi, ter potem o tem poroča. Stavbeni urad je toraj vso stavbo natančno preiskal, jo odobril ter to dne 4. jul. tistega leta okraj. šolskemu svetu naznanil. Na podlagi stavbenskega urada izjave, se je dne 14. jul. podelilo dovoljenje v stavbo s pogojem, da se je natančno držati, stavbenskega urada ukazov.

Stavba se pod roko odda.

Ker vkljub dvakratnemu oklicu nihče k dražbi ni prišel, oddalo se je stavljenje dne 27. okt. 1872. l. zidarskemu nastavniku pri sv. Lovrencu, Francu Romšak pod roko za 2582 fl. 30 kr. av. veljave.

Le-ta se je obvezal, da se bode natančno držal stavbenih pogojev.

Začetek in zvršitev stavbe,

Stavljenje drugega nadstropja pričelo se je dne 1. jul. 1873 in bi se bilo moralo po stavbenih pogojih do 2. novembra dogotoviti, kar se je pa še le do konca novembra zgodilo.

(Dalje prihodnjič.)

Slovanska poglavja.

IV. Poljak o Slovanstvu.

„Po širokem prođu — piše poljski časopis „Prawda“ — teče dandanes mišljenje slovansko . . . Ozki potočič davne „vzajemnosti“ narastel je s časom, ojačil se in izlizzal si polagoma prostrano strugo in naj si tudi je dosti zgubil od svoje davne vrednosti, je nasprotno pridobil neprimerno več na važnosti in . . . razmerah. Slovansko mišljenje sprebudilo je veliki del pobratinskih nam narodov k novemu življenju, stvarilo, prešinilo skoz in skoz, ter nezatrto storilo véz njih pismenosti, spravivši naposled na dan politična vprašanja, ki še vedno čakajo razrešenja. . .

Razlogi, katerih tukaj bližje razbirali ne bomo, zadrževali so nas (Poljake) dolgi čas stran od tega oživljajočega prôda. . . Je li bila to posledica zdravega razumevanja reči, neobходимosti ali unaprêdenja? Ne bom razbiral tega važnega vprašanja, naznačim samo posledico; sê svojim ravnanjem si nismo pridobili nič, a izgubili smo mnogo. . . To odtegovanje, ne daj Bog, da oviranje tega glavnega prôda izpostavilo nas je na krivo stališče gledê pobratimcev, vsred katerih se še vedno čutimo nekako tujei. . .

Podrugje je ideja dušeyne edinosti Slovanov zapustila dosti globokejšê korenine. Takšna klasična zemlja slovanske vzajemnosti je pred vsem Češka. Čutilo enoplemenosti z ostalimi Slovani, simpatije k pobratimcem, prešinile so tam od višjih do nižjih vse vrste národa, ki se ponaša s tem, da je podal svetu pisatelja Slovanskega národopisa in pevca Slavy Deerý. Te simpatije in slovanski — da ga takó imenujemo — smêr v literaturi opažamo od tistihmal do danes nespremenjen. Navzeta ga je vsa literatura in ni ga morda češkega časopisa, ki bi več ali manj ne posvečeval prostora v seznanje svojih čitateljev z slovstvom, minulostjo in sedanjostjo bratskih národov. Došlo je konči že do tega, da se je pokazala potreba ustanovitve posebnega organa, ki bi temu cilju izključljivo služil. *)“

Tem pomenljivim besedam St. Ramulta pač iz slovanskega stališča ni treba veliko dodajati. Govorê same dosti jasno in razločno. Iz njih posnemamo, da so vže Poljaki sami nezadovoljni sê svojim dosedanjim obnašanjem proti Slovanstvu, katero mržnjo je povzročila starodavna borba za prvenstvo z mnogoštevilnejšim plemenom ruskim. Zlasti odkar je Rusija sprejela pogodbo o razdelitvi Poljske, bila je ta mržnja k Rusom in Slovanom sploh, kakor zapečatená in nikdar odpustljiva.

Toda čas, ki vse ozdravlja, počel je naposled tajati toti led. Čehi, razsojevajoči večkrat ta pogubonosni prepír med bratoma, izrekli so sodbo pomirljivosti, iskaje pri tem vedno le prospehov za celokupno Slovanstvo. Ruski in poljski pisatelj, ki nista kaj zaupala drug drugemu, zatekala sta se z zaupljivostjo k českemu in ako se posreči vse sledi tega razdora kedaj odstraniti, imeli bodo Čehi to zaslugo, da so pridobili veliki slovanski národ za Slovanstvo. Vsled tega pa lahko razumevamo, da se vzajemnostni odnošaji zlasti med Poljaki in Čehi z vsakim dnem lepše razvijajo in razevetajo.

*) Slovansky Sbornik, vred. Ed. Jelinek.

Dokazano je, da je v teku minulih deset let bilo priobčenih v poljskih časopisih, izhajajočih v Krakovi, Levovu, Poznaniu in Varšavi, o Čehih čez 500 člankov, feljtonov in dopisov literarno narodne vsebine. Deset poljskih časopisov strogo literarnega in znanstvenega smëra ima svoje specialne dopisnike v Českej, kateri v četrtletnih ali mesečnih obrokih podajajo poročila o vsem češkem duševnem življenju. V Českej, Moravskaj in Šleziji ne zgodi se nič važnejšega, o čemur bi Poljaki ne imeli stvarnega, izvirnega poročila. Vsaka pomenljivejša češka knjiga najde v mnogoštevilnih poljskih časopisih pozornost. O češkem gledišču, o pomenu in zgodovini njegovej, je tiskano v Poljskej toliko, da bi iz tega nastala obširna knjiga z nekoliko sto stranmi.

A kakó se potem obnašajo Poljaki k Rusom, kakó k nam Slovanom zadonavskim?

Razumljivo je, da so se obnašali in se obnašajo drugače k tem, ki so jim pokazovali hinavsko, Judežovo lice, nego k odkritosrčnim prijateljem, ker to je vže prirojena stvar. Da se pa dosta vkvarjajo s znanjem ruskega jezika in slovstva, o tem nam pričajo vže trije izišli rusko - poljski slovarji, namreč: Dubrowskega, Szmidtov in še en drugi (v 2 zvezkih) tiskan že pred 40 leti. Tudi mnogoštevilne ocëne ruskih knjig in prestave iz ruščine v poljskih časopisih zamorejo služiti v dobro poročstvo za skorajšno sporazumljenje med tema dvema bratoma. Ker že ravno o slovarjih govorim, naj še omenim, da je baš letos začel izhajati v Táboru poljsko - češki slovar, katerega češko - poljski del izdelavajo vneti dijaki na Varšavskem vseučilišču.

Tudi Jugoslovani in mi Slovenci nismo pozabljeni. Da ne jemljem dosti obzira na iz domovine prognanega, med Slovenci živečega Poljaka, prvega zbiratelja slovenskih narodnih pesni, Emila Korytka, naj samo navedem, da je našel naš veliki pesnik Prešërn prevoditelja svojih poezij v poljščino v osebi od slov. mišljenja navduščenega pisatelja Bronislava Grabowskega, ki kot profesor in učenjak še sedaj seznanja svoje rojake z našim duševnim življenjem. Poljake z Jugoslovani seznanjata tudi Parczewski in romanopisec Jež. Največ pozornosti nam Slovincem pa je posvetil dolgo časa v Gorici bivajoči Poljak, sedaj ruski profesor, Baudouin de Courtenay, ki je kaj temeljito prešindiral in v ruskem jeziku spisal italijanske slovenske podložnike v Reziji, je najje pri tem marno ozir, zlasti v stroki jezika, tudi na ostale Slovence. Kot neko posebnost od njega imamo pred desetimi leti v Gorici tiskano knjižico: „Některe opazke ruskega profesorja“, ki jo je redki učenjak v slovenščini spisal, katerega jezika se je kaj brzo privadil. To neveliko delce je kaj krasna cvëtka k njegovim ostalim v poljščini in ruščini izišlim slovstvenim plôdom.

Ta učenjak je toraj v dejanju pokazal pot, po katerej je mogoče priti kedaj do prave slov. vzajemnosti. Ima pa tudi dosti nasledovalcev. Vže omenjeni Br. Grabowski potuje po Hrvatskej in opisuje to potovanje češki; Čeh Vilj Gabler piše Varšavskim žurnalom temeljita poročila o duševnem gibanju svojega národa v poljščini, a nad vse pak se vspenja mladi slavist Jelínek, ki pozna in piše poleg svojega rodnega češkega jezika še srbščino, poljščino in ruščino. Le s tako trudoljubivostjo in takim načinom se zamore kedaj k „vzajemnosti“ dospeti in močno koristno bi bilo, da bi Jugoslovani svoje severne brate v tej zadevi prav kmalo dosegli. (—kl.—)

Narodno blago.

XXXI.

Tinska gora in Ajdi.

(Iz Šmarijskega okraja.)

Vera na velikanske Ajde se je še do današnjega časa pri Slovencih ohranila. Pripoveduje se o njih tako le: Okoli Tinske gore v zibški fari v šmarijskem okraju so baje cerkev Matere božje na Tinskem zidali velikanski Ajdi. Ti Ajdi bili so visoki in silno močni ljudje, da se jih je vse balo. Njihove hčerke so v velikih kadeh donšale zidarjem mort na glavi. Ko so možje to podfarno cerkev dogotovili, pobrali so svojo zidarsko orodje in ga od tam do mesta Krapine na Hrvaškem pometali ter pozneje krapinsko cerkev pozidali. Tako so neki tudi podružnico Matere božje na sv. gori ob št. Peterski fari zidali Ajdi in zvonove na svojih ramah v zvonik znosili.

Dragoslav.

XXXII.

Kralj Matijaš.

(Iz Šmarijskega okraja.)

Nekdaj je vladal v Avstriji kralj Matijaš, pa le malo časa. Od istega časa je že več sto let, vendar pa še kralj Matijaš ni umrl, temveč bo živel do sodnega dne. V podgorski suhi votlini zdaj sedi pri kameniti mizi in na njo sloneč vedno spi. Ko se bo pa zopet zbudil in na svetlo prišel, bode svoj ščit na suho drevo obesil. To drevo bode na to zopet ozelenelo in od takrat prišli bodejo zopet zlati časi.

V časi govori tudi z ljudmi, ki v njegovo bližino dojdejo. Ja nekateri so celo trdili, da so ga že zvonaj videli. Bolj navadno pa se sliši, da le za okroglo pločnato mizo z glavo na roke naslonjen spi in z glavo prikimuje, a z očmi pa zmiraj triplje. Brada mu je že zrastle, kakor nekateri pravijo, skozi mizo; zopet drugi trdijo, da je že dvakrat okoli mize prirastle, in ko bo sedemkrat, postal bo zopet kralj. — Nekega gorjanca, ki je blizu kralja Matjaža žito mirno vozil, pelje mali možiček v votlino, kjer si je žito iz žakljev izsul ter si jih z cekini napolnil. Ta je videl kralja Matjaža popolno okornega ob mizi sedeti. — Isti možiček je tudi nekega pastirja v goro peljal, katerega je Matjaš vprašal: Ali že vranoyi okoli te gore letajo? Ko mu pastir prikima, zaypije kralj Matjaš: Joj, zdaj še bodem moral sto let tukaj spati.

Dragoslav.

Dopisi.

Iz Prage. Ako se smejo glavna mesta kake dežele imenovati središče, ali zrcalo narodnega gibanja, tako velja to gotovo o zlatej Pragi. Praga je dandanes med vsemi avstrijskimi mesti najbolj slovanska. Bili so časi, ko je prevladovala tudi v Pragi v občevanju nemška govorica, pa kolo časa se je zavrtelo in dandanes se še celo nikjer udomačen a tu naseljen izraelski sin glasi k českej narodnosti, kakor priča ravno-

kar izdani IV. letnik „Kalendař a česko-židovského na rok 1884 — 85“, ki ga izdaja „spolek českých akademiku-židů“. Da, smelo se zamore reči, kdor je poznal Prago pred 15. leti, pa jo pohodi dandanes, bo težko verjel, da je došel baš v onoisto mesto. Težko je sicer podati poročilo, kaj vse se dandanes tu misli, čuje, dela. A hoteč vendar medlo naslikati, kaj vse znamenitega Praga na slovstvenem polju produčira, navém tukaj samo imena različnih beletrističnih časopisov, ki bi ne smeli tudi med Slovenci neznani biti. (Učiteljske liste je dobro opisal pred kratkim Vaš dopisnik „z Dunaja“.) Med najboljše ilustr. beletr. časopise gre prištevati še le letos ustanovljeno „Zlato Prahu“, tednik v formatu velike 4°, ki ima že nad 10.000 naročnikov. Poleg drugega izbranega gradiva prinaša tudi slike slovenskih pokrajin in kulturno - narodopisne črtice o Slovencih, ki pohajajo iz peresa veleučenega slavista V. Legér. Njej na strani stoji pred nekaj leti ustanovljen tednik „Svetozor“, od Primusa Sobotke kaj marno uredovan (ima 6000 naročnikov). Tu sem spada tudi štirinajstdnevnik „Ruch“ — obrazkovy časopis pro zabavu a poučení. Kaj znamenit je tudi „Lumir“, list glasovitega liričnega pesnika Jožefa Sladka (2500 nar.), „Domáci krb“ (ognjišče) Otokara Mokrého in „Ženské Listy“ — organ pro vzdelani (izobražbo) žen a divek česko-slovanskyh, vred. od Eliske Krasnohorske. V drugo rubriko pa spadajo obsežni mesečniki, kakor „Kvety“ Svetopolka Čecha (s slikami) skrajno narodni, dalje „Osveta“ Vacl. Vlčka, izhajajoča že 13. leto (ima joča 3400 naročnikov). K njim treba pridodati še „Slovansky Zbornik“ Edvarda Jelinka, ki se sme smatrati za prvi dandanašnji vseslovanski časopis, v katerem smo tudi Slovenci bogato zastopani. Za svojo stroko izvrstni časopisi so še: „Athenium“, časopis za literaturo in znanstveno kritiko (500 nar.), dvakrat na mesec izhajajoč „Zbornik historický“ (400 nar.), „Pravnik“, vredovan od Pražaka (ministrovega brata), ter četrtletniki „časopis filologický“ prof. Kvičale, „časopis pro pestování matematiky a fyziky“ (nad 1000 nar.) ter vže nad 50 let izhajajoč „časopis českého Musea“. Daljša periodična izdanja tvori „Poetická beseda“, zbirka najboljših pesniških izdelkov českých pesníků, ki jo vreduje Jan Neruda (založ. Ed. Valečka), obširna Kbrova „Narodni knihovna“, kjer se nahajajo v skupini vsi starejši leposlovni izdelki českých pisateljev, dalje Ottova „Lacina knihovna narodni“, „Knihovna pro česky lid“, „Pekne čtení“ — album romanu a povídek, pa „Nova biblioteka zabavna“. — Za mladino pa so kaj znamenite „Besedy mladeže“ (zal. M. Knapp), „Knihovna pro mladež“ (zal. Fr. A. Urbanek), „Česke spisy pro mladež“ (zal. A. Storch), pa „Obrazkova knihovna pro mladež českoslovanskou“. — K poprejšnim treba še pridodati „Zimne večery“, „Ustředni knihovnu“, „Česku biblioteku rodinnu“, pa letos ustanovljeno „Francouzsku biblioteku“, ki sprejema in obelodanja autorizirovana dela teh pisateljev v francoskem jeziku, katera se, kjer je to potrebno oskrbujejo z českými poznámkami in slovarjem. Za one, ki se francosčine uče, je to kaj hval vredno podjetje. Ako še v svojem skromnem dopisu omenjam našo slovečo „Matič Českou“, izdajajočo znamenita znanstvena dela, „Matič lidu“, oskrbovajočo svoje člene s popularnimi deli o narodopisju, zgodovini, naravoslovju, sploh o vseh strokah ljudske vědy (izide na leto 6 knjiž. za 1 fl.), pa „Libušo“, društvo českých gospoj in žen, iz katerih je sestavljen tudi odbor, ki pa izdaja zgolj lepoznavske proizvody, pa sem navel le v malej meri še najbrž ne četrtino vsega, kar česki tisk v slovanskej Pragi svojemu narodu podaja, ki je lahko ponosna na svoje, od tujinstva neodvisno stališče, ter se sme s ponosom imenovati ne le zgolj „zlata“, marveč tudi „slovanska Praga“. Da bi jo pač i druge metropole v tem oziru posnemale! —

Iz Ljutomera, Ljutomersko uč. društvo imelo je dne 19. junija svoje redno zborovanje v Vržejah. Udeležitev je bila obilna. Počastili so nas gostje od Male nedelje, sv. Jurija na Šč. in štirje gg. kolegi iz Prekmurskega. Krajni šol. svet Vržejski je bil zastopan po gg. Jurincu in Košarju; tudi g. Kralj, ud kr. šolsk. sveta križevskega je bil navzoč. Gospod predsednik pozdravi navzoče ter izrazi svoje veselje nad toliko udeležbo. Ko se zapisnik prečita, pride na vrsto dopis štaj. Bundesdirektorium-a. — Za tem pride govor visokočastitega g. L. Janžekoviča, župnika v Vržejah. Čital nam jo kroniko imenovanega trga, katero je on sestavil. To Vam je bilo zanimivo; za nas čisto kaj novega! Človek ni znal, bi se li bolj čudil stvarini sami ali pa spretnosti in učenosti veleč. g. župnika. Ko je svoj prezanimivi govor končal, pokazal nam še je tudi stare listine, katere je na cerkvi našel; potem stare pečate in jedno puško iz tistega časa, ko so jo morali eden drugemu na ramo polagati, da je bilo možno streljati. — Gosp. predsednik se veleč. gosp. govorniku presrečno zahvali za govor ter ga prijazno vabi, da še bi naše društvo na enak način večkrat razveselil. Vsi navzoči zakličejo vrlemu gosp. župniku: Živio! — Da bi veleč. gosp. župnik kmalu tó prezanimivo kroniko na beli dan poslal! — Za tēm je bil govor g. Jos. Freuensfelda: S. Račinskij, ruski Pestalozzi. — Po tēm govoru je bila volitev delegatov v štaj. uč. zavezo. Po predlogu Freuensfelda sta zato odločena gg. Cvahte in Karba. — Radi vprašanj v letošnje zborovanje imenovane zaveze predlaga Freuensfeld, da bi poslali vprašanje, katero je že lani bilo na dnevnem redu: „Kedaj naj se uči drugi deželni jezik?“ Ta predlog ni dobil večine. Pri tej priložnosti stavil je imenovani učitelj vprašanja: „Zakaj je naše društvo ud staj. uč. zaveze? Se li ozira imenovana zaveza na naše šolske razmere v spodnjem Štajerji? katere koristi imamo tedaj mi od nje?“ — Napósled še se jedenkrat g. J. Freuensfeld oglasi, rekoč: Učitelji, posebno tisti, ki imajo prvo, drugo in tretje šolsko leto, so mnogokrat v pevskih urah v zadregi; kajti knjige, ki nam podajajo pesmi za šolo, nimajo pesmi za šolo. One niso za majhnega učenca. Treba pa je melodijoznih pesmi, ki „gredó otrokom v uho;“ tedaj čisto v narodnem slogu sestavljene. Slovensko ljudstvo imá takih mnogo, samó raztresene so. Mnogo učiteljev je prisiljenih vsako leto ene in iste pesmi učiti. Da se tá šolska proga odpravi, stavim sledeč predlog: Osnuje se naj odbor, ki bo zbiral pesmi, ki so v resnici za šolo. Naloga vsakega posámeznega učitelja pa bo tudi zbirati ter nabrano blago oddati odboru.“ Tá predlog je bil enoglasno sprejet. Takój se izvoli odbor, ki bo to važno reč v roké vzal. Prihodnja seja bo 24. julija pri sv. Križu na Murskem polju. Prednašala bosta gg. Mihalič, nadučitelj pri sv. Jurji n. Šč. (on je tudi pristopil k našemu društvu, kar naj bo túdi še drugim v posnemo; svoji k. svojim!) in Toma Pušenjak, učitelj na Cvenu. Prvi rešuje vprašanje: kakó naj bo urejena šolska bukvarnica, da doseže svoj namen? — Drugi: Računstvo v zvezi z geom. oblikoslovjem. Tako je bila seja končana. — Zelodec nas je tiral k obedu. Ves popoldan smo bili skupaj. Vršile so se pesmi in govori, dokler nas ni počasi na zemljo padajoči mrak ločil.

Josephus.

Novice in razne stvari.

[C. kr. štaj. dež. šolski svet] je na vprašanje nekega okr. šolsk. sveta objavil, da se čas, v katerem je kak otrok pred dovršenim šestim letom šolo obiskoval, ne more smatrati kot postavno vra-

čunajoči šolski čas in je odločil, da se priredi pri sv. Joštu na Kozjaku enorazredna ljudska šola.

[Zrelostni izpiti] na mariborskem učiteljišču so končani, žal pa s slabim uspehom. Od 33 abiturientov jih je 10 propalo, in le eden je napravil izpit z odliko.

[Novo učiteljsko društvo] z imenom „Volksschule“ so osnovali ljudski učitelji v Gradcu v ta namen, da poleg drugega vzlasti pospešuje tamošnje permanentno razstavo učilnih pripomočkov. V odbor tega društva so se 2. dne julija t. l. volili ti le gospodi: ravnatelj Janez Rehaček, načelnik; ravnatelj Jože Petz, nač. namestnik; ljudski učitelj Jakob Lochbihler, denarničar in ljudski učitelj Jan. Iberer, bukvarničar.

[Izstop iz „štajerske učiteljske zaveze“] Ptujsko učiteljsko društvo je pri zadnjem zborovanju 3. t. m., katero je bilo izvanredno dobro obiskovano, jednoglasno sklenilo izstop iz štajerske „učiteljske zaveze“. Natančneje poročilo in razloge prihodnjič.

[Krajčeve narodne biblioteke] naj novejši zvezek (11.) je izšel in obseže prav mično povest „Za kruhom“, katero je po H. Sienkiewicz-u iz polščine prestavil še mlad pa nadarjen slovenski pisatelj in naš sotrudnik g. Peter Miklavc. Vsled njene res domoljubne vsebine zamoremo to povest (kakor sploh „narodno biblioteko“) prav gorko priporočati slovenskemu razumništvu.

[Gosp. dr. K. Glaser], učeni naš rojak izdal je 20 strani obsežno brošuro z naslovom: „Der siebente Orientalistenkongress und die österreichischen Slaven“, ki je ponatis v Politiki št. 162 in 163 objavljenega članka, v katerem razpravlja razvoj orijentaliskih jezikov, navaja najznameniteje nčenjake in poznavatelje sanskrtskega jezika s posebnim ozirom na Slovane. Brošura se kaj prijetno in s pridom čita. Posebno razveselilo nas je naznanilo, da g. dr. Glaser prireja prevod Kalidasa-vega „Urvasi“. „Sl. N.“

[Biblijsko društvo.] Nedavno je bil v Londonu 80 letni zbor biblijskega društva. Iz računov je razvidno, da je to društvo imelo prošlo leto nad 3,500.000 gld. dohodkov. Za prodane biblije se je dobilo lansko leto 170.000 funtov ali 1,700.000 gl. Od kar se je to društvo osnovalo, prodalo je 100,035.933 izvodov sv. pisma.

[„L' ornement slave et oriental d' après les Manuscrits anciens et modernes, recueilli et étudié par V. Stasov.“ St. Petersburg 1884.] To je naslov velikemu, pod avspicijami sedanjega ruskega carja v kartografičnem zavodu g. Illine izišlemu delu. Oblika cela pola, predmet umetelnost slovanska. V prvem zvesku so rokopisi jugoslovanski, v cirilici in glagolici, v barvotisku. Tekst je v ruskem in francoskem jeziku. V uvodu navajajo se rokopisi, katerim so se povzeli ornamenti, in imenovane so: ces. dvorna knjižnica, knjižnice: Bukovinska, Gališka, Ljubljanska. Smoter temu izrednemu delu je: oživiti narodni slog v umetelnih in obrtnih krogih in pokazati svetu koliko bogastvo, kolika prvotnost in raznovrstnost se nahaja v slovanskem svetu.

[Za napravo narodnih šol] sta, kakor poroča ruski list „Grazdanin“, dva trgovca darovala 150.000 rubljev. Gotovo velika požrtovalnost!

[Pasja zvestoba.] Iz Barmena se poroča, da je nekdo poslal psa po železnici iz Hamburga v Barmen. Pes, dospевši v Barmen, zapusti koj drugi dan novega gospodarja in se je vrnil v treh dnevih ves slok in na pol mrtev k svojemu gospodarju v Hamburg. Kako je „Filaks“ — tako je bilo psu ime — brez „kompasa in zemljevida“ poto-

val tri dni in tri noči iz Barmena v Hamburg in našel svojega gospodarja, to je zanimivo vprašanje, na katero je ravno tako težko odgovoriti, kakor na tisto o golobih, ki donasajo pisma v svojo domovino.

Vabilo k zborovanju učiteljskega društva Kozjijskega dne 17. julija 1884 ob 10 uri dopoldne v šolskem poslopju v Zagorju. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Obravnava letošnjih konferenčnih vprašanj: a) Zakaj nekateri duševno normalno nadarjeni otroci ne dosežejo predpisanega učnega smotra? — Kako se ima enočasno napredovanje razreda pospeševati. Por.: Schulmann — Podčetertek. b) Kako so ima oblikoslovje v zvezi z risanjem in računanjem podučevati? Por.: Pintar — Koprivnica. c) Kako zamore učitelj brez ozira na dotične postavne določbe šolsko obiskovanje pospeševati? Por.: Debelak — Planina. — 4. Nasveti. Schulmann t. e. preds.

Razpis učiteljskih služeb.

V dosežaju, c. kr. okr. glavarstva Celjskega se s početkom zimskega semestra 1884/5 sledeče učiteljske službe v umesčenje razpisujejo:

Učiteljska služba na Keblu, pošta Konjice; po IV. pl. razr. in stanovanjem.

Podučiteljske službe: v Grižah, pošta Žavec; pri Novicerkvi pošta Vojnik; v št. Petru v savinski dolini z dohodki po IV. pl. razredu in v št. Pavlu pri Preboldu z dohodki po III. pl. razredu — vse v celjskem šolsk. okraju. Dalje v št. Martinu pri Gornjem gradu v gornjegradskem šolsk. okraju; na Gornji Rečici pošta Laško in v Dolu pošta Hraštnek v laškem šolskem okraju z dohodki po III., potem pri sv. Duhu v Ločah šolski okraj Konjice z dohodki po IV. pl. razredu.

V Grižah, pri št. Martinu, na Gornji Rečici in v Dolu tudi s prostim stanovanjem in sicer na Rečici v novozgrajenem prostornem šolsk. poslopju. Na zadnjem mestu ima dotičnik tudi še veliko zemljišče v porabo.

Dalje se umeščuje že mesto učiteljice ročnih del za Zreče in Stranice z letno remuneracijo 130 glđ. pri dolžnosti skoz 10 mesecev v letu po 9 ur na teden podučevati.

Pri vseh mestih se zahteva znanje slovenskega jezika, z ozirom na službo v Keblu pa tudi sposobnost subsidarično poučevati v veronavku.

Prošnje naj se do 25. julija 1884 vložijo pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, 2. dne julija 1884.

C. kr. namestn. svetovalec:

Haas, s. r.

Učiteljska in podučiteljska služba.

Na večtirirazrednico razširjeni ljudski šoli na Bizeljskem (Wisell) se z početkom zimskega tečaja 1884/5 umešča 1 učiteljsko in 1 podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač razredu — stalno ali tudi začasno.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj blagovolijo svoje instruirane prošnje predpisanim potom do 1. avgusta 1884 pri krajnem šolskem svetu na Bizeljskem (Wisell bei Rann.) vložiti.

Okrajni šolski svet v Brežicah, dne 23. junija 1884.

Rupnik, s. r.

Predsednik.